
PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 20 stron (zadania 1–20). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **50 punktów**.

CZĘŚĆ I
TEST SPRAWDZAJĄCY WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI
USTALONE W STANDARDACH WYMAGAŃ
EGZAMINACYJNYCH Z HISTORII
(20 punktów)

Zadanie 1. (1 pkt)

Spośród wymienionych niżej obiektów podkreśl trzy zaliczone do siedmiu cudów świata antycznego.

- a) Artemizjon w Efezie
- b) Kolos Rodyjski
- c) Koloseum w Rzymie
- d) Akropol ateński
- e) Latarnia morska na Faros
- f) Wielki ziggurat w Babilonie

Zadanie 2. (2 pkt)

Spośród wymienionych niżej nazw instytucji politycznych wybierz i wpisz do właściwych rubryk tabeli te, które pasują do starożytnych Aten i Sparty. Pamiętaj, że nie wszystkie nazwy powinny się znaleźć w tabeli!

ostracyzm, konsul, geruzja, eforzy, archont, strateg, Rada Pięciuset, wezyr, Apella

Sparta	Ateny

Zadanie 3. (1 pkt)

Podkreśl właściwie ułożony chronologicznie ciąg władców rządzących starożytnym Rzymem.

- a) Neron, Klaudiusz, Kaligula, Tyberiusz, Oktawian August
- b) Oktawian August, Neron, Klaudiusz, Kaligula, Tyberiusz
- c) Neron, Oktawian August, Klaudiusz, Kaligula, Tyberiusz
- d) Oktawian August, Tyberiusz, Kaligula, Klaudiusz, Neron

Zadanie 4. (1 pkt)

Rozpoznaj stwierdzenia prawdziwe i fałszywe i wpisz przy nich odpowiednio prawda lub fałsz.

a) Cech to średniowieczna organizacja kupców.	
b) Na czele średniowiecznego samorządu miejskiego najczęściej stał burmistrz, konsul lub doża.	
c) Dziesięcina to opłata na rzecz Kościoła z okazji wyboru papieża.	
d) Trójpółowka polegała na podziale pola na trzy części: jednej do uprawy zboża jarego i dwóch do zboża ozimego.	

Zadanie 5. (1 pkt)

Połącz wymienione w tabeli dynastie średniowieczne z krajami, w których one panowały. Wpisz we właściwe rubryki tabeli odpowiednie nazwy państw. Nie wszystkie nazwy spośród podanych powinny zostać wykorzystane.

Dania, Ruś, Czechy, Węgry, Anglia, Francja, Szwecja, Niemcy

a) Plantageneci	
b) Ludolfingowie	
c) Kapetyngowie	
d) Rurykowicze	

Zadanie 6. (2 pkt)

Przeanalizuj tekst źródłowy, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

Podobnie w innym tomie za Jana XV papieża czytamy, że Dagome, pan i Ote, pani, i synowie ich [...] mieli nadać świętemu Piotrowi w całości jedno miasto [państwo], które zwie się Schignesne z wszystkimi swymi przynależnościami w tych granicach, tak jak się zaczyna od pierwszego boku długim morzem, stąd granicą Prze aż do miejsca, które się nazywa Russe, a granicą Russe ciągnąc się aż do Craccoa, a od tegoż Craccoa aż do rzeki Odere prosto do miejsca, które zwie się Alemura, a od tejże Alemura aż po ziemię Milze, a od granicy Milze prosto pod Oddera i stąd prowadząc wzdłuż rzeki Oddera aż do rzeczonoego miasta [państwa] Schignesne.

Cyt. za: *Początki państwa* [...], t. 1, red. K. Tymieniecki, Poznań 1962.

a) Wyjaśnij, jakiego państwa dotyczy dokument opisany w zacytowanym regeście. Co o tym świadczy?

.....
.....

b) Podaj roboczy tytuł (łaciński), jakim określa się zacytowany dokument.

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Połącz osoby polskich wodzów z bitwami, wpisując przy nich właściwą literę, a następnie wpisz przy każdej z bitew jej datę roczną.

Świecino

Kircholm

Trzciana

a) Piotr Dunin, b) Jan Karol Chodkiewicz, c) Jan Sobieski, d) Stanisław Żółkiewski, e) Stefan Czarniecki, f) Stanisław Koniecpolski

Zadanie 8. (2 pkt)

Wymień postanowienia soboru trydenckiego mające wzmocnić pozycję Kościoła katolickiego.

a)

b)

c)

d)

Zadanie 9. (1 pkt)

Podkreśl nazwiska trzech twórców z okresu baroku.

a) Diego Velázquez

b) Vermeer van Delft

c) Edgar Degas

d) Giovanni Lorenzo Bernini

e) William Blake

f) Francisco Goya

g) Rafael Santi

Zadanie 10. (2 pkt)

Przeanalizuj tekst źródłowy a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj polecenia.

Uchwała sejmu z 25 stycznia 1831 r.

Najświętsze i najuroczystsze umowy o tyle tylko są nienaruszalne, o ile wiernie są dotrzymywane przez obie strony. Długie cierpienia nasze znane są całemu światu. Przysięgą poręczoną przez dwu panujących, a pogwałcone tylekroć swobody – nawzajem i naród polski od wierności wobec dzisiejszego panującego uwalniają. Wyrzeczone na koniec przez samego Mikołaja słowa, że pierwszy ze strony naszej wystrzał stanie się na zawsze hasłem zatracenia Polski, odejmując nam wszelką nadzieję sprostowania naszych krzywd, nie zostawiają jak rozpacz szlachetną.

Naród zatem polski, na sejmie zebrany, oświadcza: iż jest niepodległym ludem i że ma prawo temu koronę polską oddać, którego godnym jej uzna, po którym z pewnością będzie się mógł spodziewać, iż mu zaprzysiężonej wiary i zaprzysiężonych swobód święcie i bez uszczerbku dochowa.

Cyt. za: B. Gebert, G. Gebertowa, *Wypisy historyczne z dziejów ojczystych*, Lwów 1928.

a) Wyjaśnij, w jakich okolicznościach doszło do wydania tego aktu.

.....

.....

.....

b) Przedstaw skutki ogłoszenia cytowanego dokumentu.

.....

.....

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Przeanalizuj zamieszczony niżej obraz Jacquesa Louisa Davida „Przysięga Horacjuszy”, a następnie podaj nazwę nurtu w sztuce, w jakim powstało to dzieło, oraz wyjaśnij, co wskazuje na taką przynależność obrazu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (1 pkt)

Wśród przedstawionych w tabeli wydarzeń związanych z udziałem Polaków w I wojnie światowej wskaż to, które było chronologicznie najwcześniejsze (oznacz je literą A), oraz chronologicznie najpóźniejsze (oznacz je literą B). Pozostałych wydarzeń nie oznaczaj.

a) Kryzys przysięgowy	
b) Ogłoszenie Aktu 5 listopada	
c) Utworzenie Polskiej Organizacji Wojskowej	
d) Utworzenie Polskiego Korpusu Posiłkowego	

Zadanie 13. (1 pkt)

Przeanalizuj załączoną mapę i nadaj jej tytuł uwzględniający ukazaną tematykę oraz chronologię wydarzeń.

.....

.....

.....

.....

- ruchy wojsk ZSRR
- ruchy wojsk fińskich
- linie obrony fińskiej
- ziemie utracone przez Finlandię

Zadanie 14. (1 pkt)

Przeanalizuj ilustrację, a następnie podaj nazwę organizacji, której symbolem jest poniższa flaga. Podaj datę roczną utworzenia tej organizacji.

.....

.....

.....

.....

CZEŚĆ II

ZADANIA ZWIĄZANE Z ANALIZĄ ŹRÓDEŁ WIEDZY HISTORYCZNEJ

(10 punktów)

TEMAT:

Powstania Polaków w XX wieku

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi (od A do F). Następnie wykonaj polecenia zamieszczone w arkuszu odpowiedzi (zadania od 15 do 19).

Źródło A

Komunikat Naczelnej Rady Ludowej w sprawie wydarzeń z dnia 27 grudnia 1918 r.

Wczoraj po południu, [...], nadciągały do miasta z koszar na Jeżycach oddziały uzbrojonych żołnierzy niemieckich [...] śpiewając niemieckie pieśni, wtargnęli do gmachu Naczelnej Rady Ludowej, zrywając tamże sztandary angielskie, amerykański i francuski. W dalszym pochodzie przez św. Marcin, ul. Wiktorii, Berlińską i Plac Wilhelmowski czynili to samo, wdzierając się zwłaszcza na Berlińskiej do domów prywatnych i zrywając tamże z balkonów chorągwie koalicyjne i amerykańskie, i polskie, które deptano nogami. Prowokacyjne zachowanie się gwałtowników niemieckich zwabiło nie przygotowaną na napaść i prowokację ludność polską, która wyległa na ulice. Tymczasem żołnierze niemieccy dotarli do Banku Związku, tu zdarli i znieważyli sztandary angielskie i amerykańskie i tu padł pierwszy strzał do dyrektorów, który na szczęście chybił [...]. Gdy mrok zapadał, rozpoczęli żołnierze niemieccy strzelaninę z kierunku Prezydium Policji. Niemcy ustawili tutaj dwa karabiny maszynowe i wśród ogólnego popłochu skonsternowanej ludności rozpoczęli ogień w kierunku „Bazaru”, między innymi w okna, gdzie mieszka Paderewski, złożony niemocą po przebytej na okręcie hiszpance [...]. Ze strony polskiej zrazu nie odpowiadano, usiłowano dojść do jakiegoś porozumienia i uniknąć krwi rozlewu. Gdy jednak strzały nie ustawały, gdy szereg osób odniosło rany, Straż Ludowa poczęła odpowiadać na strzały i zarządziła środki bezpieczeństwa mające chronić przechodniów [...].

„Kurier [...]”, nr 298 z 29 grudnia 1918 r.

Źródło B

Fragmenty układu o przedłużeniu rozejmu między Niemcami a państwami ententy zawartego w Trewirze 16 lutego 1919 r.

Niemcy powinni niezwłocznie zaprzestać wszelkich działań ofensywnych przeciwko Polakom [...] we wszystkich innych okręgach. W tym celu zabrania się wojskom niemieckim przekraczania następującej linii: dawna granica Prus Wschodnich i Prus zachodnich z Rosją aż do Dąbrowy Biskupiej, następnie zaczynając od tego punktu linii na zachód od Dąbrowy Biskupiej, na zachód od Nowej Wsi Wielkiej, na południe od Brzozy, na północ od Szubina, na północ od Kcyni, na południe od Szamocina, na południe od Chodzieży, na północ od Czarnkowa, na zachód od Miał, na zachód od Międzychodu, na zachód od Zbąszynia, na zachód od Wolsztyna, na północ od Leszna, na północ od Rawicza, na południe od Krotoszyna, na zachód od Odolanowa, na zachód od Ostrzeszowa, na północ od Wieruszowa, a następnie aż do granicy śląskiej.

Cyt. za: *Sprawy polskie na konferencji pokojowej w Paryżu w 1919*, t. 1, Warszawa 1965.

Źródło C

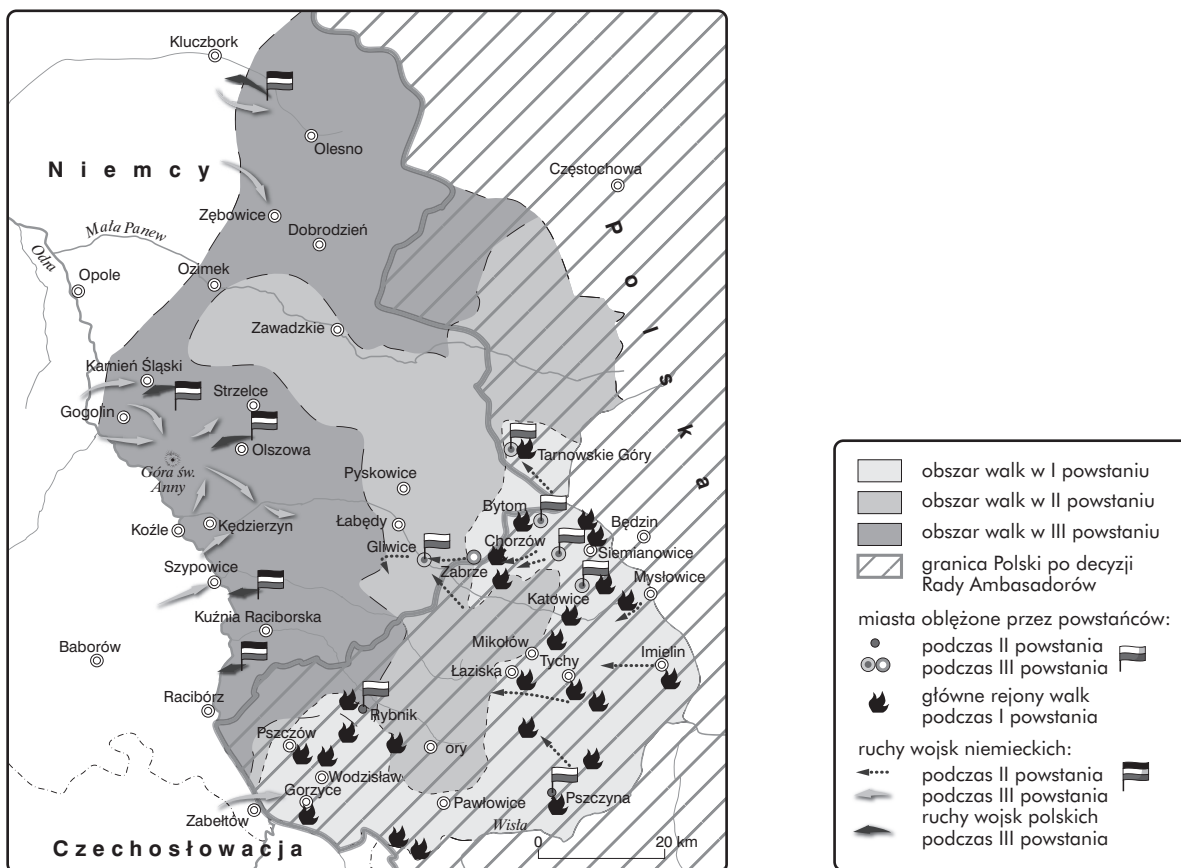
Nota Wojciecha Korfantego do rządów państw sprzymierzonych z maja 1921 r.

Oświadczam uroczyście, że uczyniłem wszystko, co było w moich siłach, aby zapobiec zbrojnemu powstaniu i zakłóceniu porządku publicznego. Gdy jednak propozycje Wysokiej Komisji Międzysojuszniczej Rządzącej i Plebiscytowej [...] dostały się do wiadomości szerokich kół polskich robotników i chłopów, którzy od wieków są przedmiotem niesumiennego wyzysku i brutalnej polityki represji ze strony Prus i Niemiec, ogarnęła te masy bezgraniczna rozpacz na myśl, że znowu mogą powrócić pod jarzmo prusko-niemieckie. Ludność zdecydowana na wszystko dowiedziała się o raporcie i propozycjach Komisji Międzysojuszniczej [...] w niedzielę dnia 1 maja [...], a w poniedziałek rano samorzutnie rozpoczęła strajk generalny. [...] W dwudziestu czterech godzinach po otrzymaniu hiobowej wieści, że Komisja Międzysojusznicza [...] w propozycjach dotyczących podziału [...] [obszaru plebiscytowego] pomiędzy Polską a Niemcami uwzględniła około 35 procent głosów oddanych za [...] Polską, ludność samorzutnie pochwyciła za broń, która w wielkich miastach przywożona była przez Niemców na teren plebiscytowy i którą od tajnych niemieckich organizacji za tanie pieniądze było można kupować [...]. Aby ten odruch rozdrażnienia ludu uzbrojonego nie zmienił się pod wpływem zbrodniczych jednostek w anarchię, stanąłem na żądanie powstańców i robotników strajkujących na czele tego ruchu, aby go ująć w ramy organizacyjne i zapobiec morderstwom, gwałtom i rabunkom, i przywrócić czym prędzej porządek publiczny i normalny tryb życia. Oświadczam jednakże, że ten lud, który w przeciągu ostatnich dwóch lat po raz trzeci chwyta za broń przeciwko Niemcom, nigdy już nie zniesie panowania prusko-niemieckiego. [...]

Cyt. za: *Wiek XX w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 1998.

Źródło D

Podział Śląska po trzecim powstaniu śląskim

Źródło E

Józef Szczepański, *Czerwona zaraza*

*Czekamy ciebie – czerwona zarazo,
Byś wybawiła nas od czarnej śmierci,
Byś nam, Kraj przedtem rozdarłszy na części
Była zbawieniem – witanym z odrazą.*

*Czekamy ciebie – ty potęgo tłumu
Zbydłęciałego pod twych rządów knutem
Czekamy ciebie, byś nas gniotła butem
Swego zalewu i hasał poszumem.*

*Czekamy ciebie, nasz odwieczny wrogu –
Morderco krwawy tłumów naszych braci,
czekamy ciebie – nie żeby ci płacić
Lecz chlebem witać na rodzinnym progu.*

*Żebyś ty wiedział – nienawistny zbawco –
Jakiej ci śmierci życzymy w podzięce
I jak bezsilnie zaciskamy ręce
Pomocy prosząc – podstępny oprawco,*

*Żebyś ty wiedział, jak to strasznie boli
Nas – dzieci Wolnej, Niepodległej, Świętej
Skuwać w kajdany łaski twej przekłętej,
Cuchnącej jarzmem wiekowej niewoli...*

*Żebyś ty wiedział naszych dziadów kacie
Sybiryjskich więzień ponura legendo
Jak twoją dobroć kląć tu wszyscy będą
wszyscy Słowianie – wszyscy twoi bracia.*

*Legła twa armia zwycięska, czerwona
U stóp, tu jasnych płonącej Warszawy
I ścierwią duszę syci bólem krwawym
Garstki szaleńców, co na gruzach kona...*

*Czekamy ciebie – nie dla nas żołnierzy,
Dla naszych rannych – mamy ich tysiące,
I dzieci są tu i matki karmiące,
I po piwnicach zaraza się szerzy...*

*Miesiąc już mija od powstania chwili
Łudzisz nas czasem dział swoich łomotem,
Wiedząc, jak ciężko będzie znowu potem
Powiedzieć sobie, że znów z nas zakpili,*

*Czekamy ciebie – Ty zwlekasz i zwlekasz
Ty się nas boisz – i my wiemy o tem
Chcesz, byśmy wszyscy tu legli pokotem,
Naszej zagłady pod Warszawą czekasz.*

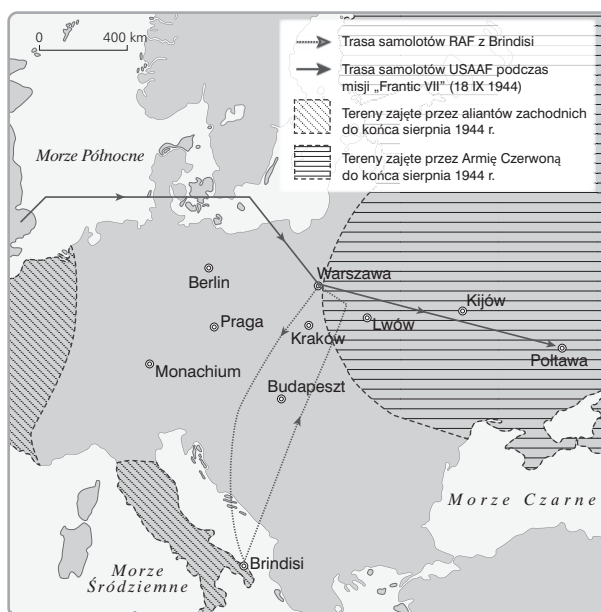
*Nic nam nie zrobisz – masz prawo wybierać
Możesz nam pomóc, możesz nas wybawić
Lub czekać dalej i śmierci zostawić
Śmierć nie jest straszna – umiemy umierać.*

*Ale wiedz o tym, że z naszej mogiły
Nowa się Polska – Zwycięska narodzi,
I po tej ziemi nie ty będziesz chodzić
Czerwony władco rozbestwionej siły.*

Cyt. za: N. Davies, *Powstanie '44*, tłum. E. Tabakowska, Kraków 2004.

Źródło F

Pomoc aliantów dla powstania warszawskiego

ARKUSZ ODPOWIEDZI

Na podstawie źródeł A i B oraz wiedzy pozaźródłowej

Zadanie 15. (2 pkt)

Podaj nazwę powstania opisanego w źródłach i wymień trzy elementy tekstów świadczące o trafności dokonanej przez siebie identyfikacji. Podaj przyczynę wybuchu powstania i przedstaw jego ogólny efekt.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)